

İctimai-iqtisadi formasının xarakterindən asılı olmayaraq, cəmiyyət və dövlət idarəçiliyi üçün şəxsiyyət-lider amili hər zaman aktuallığını qoruyub saxlayır. Milli inkişaf yolunun banisinə çevrilən, təmsil etdiyi ölkəni dünya miqyasında tanıdaraq, layiqli mövqelərə çıxaran xarizmatik liderlər həm də pozitiv rəqəsdə siyasi varislik ənənələri formalaşdıraraq, böyük müdrikliklə irəli sürdükləri mütərəqqi ideyaların davamlılığını təmin edirlər.

Ən qədim xalqlardan biri kimi başlıq sivilizasiyasına əvəzsiz töhfələr verməmiş Azərbaycan xalqının müstəqil dövlətdə yaşamaq idealinə real, dayanıqlı əsaslar üzərində gerçəkləşərək abadlaşması çağdaş tariximizin əbədiyyaşar dühəsi – ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Müstəqil Azərbaycanın milli inkişaf modelinin banisi, ulu öndər Heydər Əliyev təkamülə əsaslanan demokratik tərəqqi yolunun alternativsizliyini real əməli nəticələrlə sübuta yetirməklə bərabər, dövlətçiliyin ideoloji, siyasi, hüquqi və iqtisadi əsaslarını fundamental elmi-praktik prinsiplər əsasında müəyyənləşdirmişdir.

Tarixi təcrübə göstərir ki, yalnız milli iradın, irs və ənənələrin, düşüncə sisteminin parlaq təzahürü kimi yaranmış dövlət modeli tarixin sət sınaqları qarşısında duruş gətirə bilən və milli inkişafın əsasıdır. Ötən əsrin 60-cı illərinin sonunda Heydər Əliyevin Azərbaycanı siyasi rəhbərliyə irəli çəkilməsi ilə xalqımız tarixən formalaşmış zəngin dövlətçilik ənənələrini toparlamaq və gələcək müstəqilliyinə etibarlı zəmin formalaşdırmaq şansını qazanmışdır.

Ümummilli lider ölkə rəhbərliyinə gəlişinin ilk illərindən başlayaraq, mərkəzin ideoloji maneələrini aradan qaldırmaqla xalqın milli şüurunu oyatmağa çalışmış, milli müstəqillik duyğularının təzahürü və Azərbaycan xalqının dünyanı ən sivil xalqların cərgəsinə çıxması üçün bütün imkanlardan istifadə etmişdir. Dahi öndərin vətənpərvər fəaliyyətinin nəticəsi olaraq, ictimai şüurdakı istiqal duyğuları aşkara çıxarılmış və yeni məzmun kəsb etmiş, respublikada milli ruhlu ziyalı təbəqəsi formalaşmışdır. Heydər Əliyev o illərdə respublikanı nəhəng tikinti meydançasına çevirərək, irimiqyaslı obyektlər, strateji əhəmiyyətli sənaye müəssisələrinin inşasına xüsusi əhəmiyyət verərək, bir sıra yeni təhsil ocaqlarını, o cümlədən Çəmşid Naxçıvanski adına hərbi məktəbi yaradaraq, mədəniyyətin, fundamental və təbii elmlərin şərəfli inkişafına nail olarkən məhz bugünkü və gələcək nəsənin, dinamik sosial-iqtisadi inkişafın möhkəm təməlini qoymuşdur.

Böyük öndər hələ o dövrlərdən milli inkişafın yeganə yolunu xalqın yüksək təhsil və bilik almasında, maariflənməsində görmüş, respublikada elmin inkişafı üçün bütün zəruri tədbirləri həyata keçirmişdir. Heydər Əliyev dihasının böyüklüyü məhz ondadır ki, o, bütün fəaliyyəti boyu bu sahələrdə diqqət və qayğısını əsirgəməmiş, cəmiyyətdə yüksək bilikli, intellektual və elitar təbəqənin formalaşmasına çalışmışdır. Heydər Əliyev həm də elmimizin, mədəniyyətimizin, ədəbiyyatımızın gözəl bilicisi, araşdırıcısı, ən əsası, böyük hamisi olmuş, elmə, alimə həmişə yüksək qiymət vermişdir.

Həmin illərdə Heydər Əliyev idarəetmə fəlsəfəsinin başlıca ideya istiqamətini həm də milli özünüdərk güclənməsinə imkan verən sürətli inkişaf strategiyası təşkil etmişdir. Bu da təsadüfi deyildir ki, 1969-1982-ci illərdə həyatın bütün sahələrində baş verməmiş köklü dəyişikliklər öz miqyasına görə Azərbaycanın quruculuq salnaməsində ən dolğun səhifələri təşkil edir. Ölkəmizin müstəqilliyinin və dünya iqtisadiyyatına

gücləndirilməsi və mübit biznes mühitinin formalaşdırılması yolu ilə ölkəyə investisiya axınının stimullaşdırılma liberal inkişaf modelinin praktik surətdə gerçəkləşdirilməsinə nail olmuşdur. “Azərbaycan dövlətinin strateji yolu yalnız demokratiya, sərbəst iqtisadiyyat prinsiplərinin bərqərar olması, bazar iqtisadiyyatı və sahibkarlığın inkişafıdır” – deyən Heydər Əliyev demokratik düşüncə və həyat tərzinin bütün dünyada dikətdiyi bu meyarlara hər zaman sadiqlik göstərmiş, milli inkişafın bu yolun alternativsizliyini fikrinin ictimai rəyə aşılmasına nail olmuşdur.

Həmin dövrdə respublikanın məhdud maliyyə imkanları və zəif büdcəsi ilə qarşıya qoyulmuş strateji məqsədlərini

ma, başqalarına düzgün yol göstərmə kimi ali keyfiyyətləri özündə bir araya gətirən mükəmməllikdir. Məhz belə liderlərdən biri olan cənab İlham Əliyev respublikamızı uğurlu inkişaf yoluna çıxarmaqla, Cənubi Qafqaz bölgəsində həyata keçirilən global enerji-kommunikasiya layihələrinin başlıca təminatçısına çevirmişdir. Ötən 14 ildə Bakı-Tbilisi-Ceyhan, TAP, TANAP kimi layihələrin reallaşması, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin istifadəyə verilməsi, “Əsrin müqaviləsi” üzrə yeni sazişin imzalanması və digər tədbirlər respublikamızı həm də global əməkdaşlıq mərkəzinə çevirmişdir.

Dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyev prezident seçkisindən sonra bəyan etmişdi

Davamlı inkişafa xidmət edən İDEYALARIN MÜƏLLİFİ

yaxın gələcəkdə reallaşdırılmasının qeyri-mümkünlüyünü nəzərə alan, sosial-iqtisadi inkişaf prosesində xarici kapital və sərmayə amilinin təkəverici rolunu düzgün olaraq ödə çəkən Heydər Əliyev xarici şirkətlərlə Xəzər Azərbaycan sektorundakı zəngin neft ehtiyatlarının mənimlənməsini nəzərdə tutan müqavilələrin imzalanmasına da vacib məsələ kimi yanaşmışdır. İqtisadi inkişafın sürətləndirilməsinin, səmərəli sosial-iqtisadi islahatlar aparılmasının, investisiya layihələrinin həyata keçirilməsinin ümdə şərti kimi müstəqil Azərbaycanın yeni neft strategiyası işlənilib hazırlanmış, “Əsrin müqaviləsi” imzalanaraq mərhələlərə həyata keçirilmişdir. 1994-cü il sentyabrın 20-də “Əsrin müqaviləsi”nin imzalanmasının milli inkişafdakı misilsiz əhəmiyyəti bugünkü intensiv sosial-iqtisadi inkişaf fonunda daha qabarıq görünür.

Hər bir fərdin marağı və mənafeələrini təmin etmədən, ədalət meyarını qoruyub güclü dövlət yaratmağın mümkünsüzlüyünü böyük siyasət ustası olaraq Heydər Əliyev çıxışlarında hər zaman vurğulamış, vətəndaşlara göstərilən hüquqi yardımın səviyyəsinin müntəzəm surətdə artırılmasının əsas tələbbüskarı kimi çıxış etmişdir. Ulu öndərin rəhbərliyi altında hazırlanaraq, 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul edilmiş müstəqil Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası dövlətimizin tarixində hakimiyyət bölgüsü prinsipini, demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğunun hüquqi əsaslarını, insan hüquq və azadlıqlarının qeyri-şərtsiz təmin olunmasının bünövrəsini qoymuşdur. Azərbaycan demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət kimi ilk dəfə olaraq, insan hüquqlarının prioritetliyini və hakimiyyət bölgüsünü özünün gələcək inkişaf yolu kimi seçmişdir. Demokratik tələblərə tamamilə cavab verən bu ali sənəd müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası kimi tarixilik qazanmışdır.

1995-ci ildə müstəqil Azərbaycanın parlamentinə keçirilən ilk seçkilər isə dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi prosesinin hüquqi bazasının yaradılmasına daha geniş imkanlar açmışdır. Bu hadisə dövlət müstəqilliyinin prioritet istiqamətində milli müəyyənləşdirməyə və həyata keçirməyə yolunda əsas istinad mənbəyi rolunu oynamışdır. Bununla da Azərbaycanın dünya dövlətləri sırasına özünü əyləyən yer tutması, beynəlxalq münasibətlərin subyektinə çevrilməsi istiqamətində ardıcıl fəaliyyətin əsası qoyulmuşdur.

Ümummilli liderin Azərbaycana rəhbərliyi dövründə həyata keçirilən mütərəqqi islahatların mühüm istiqamətini də məhkəmə-hüquq sisteminin müasirləşdirilməsi, bu kontekstdə insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının maksimum dərəcədə müdafiəsi üçün çevik mexanizmlərin yaradılması, habelə qanunların aliliyinin təmin olunması məsələləri təşkil etmişdir. Respublikamızda üçpöhləli məhkəmə sisteminin formalaşdırılması, Konstitusiyaya Məhkəməsinin fəaliyyətə başlaması, İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil İnstitutunun yaradılması demokratik inkişaf yolunda əldə etdiyimiz mühüm nailiyyətlərdəndir.

İnamlı deyə bilərik ki, bu siyasət 2003-cü ilin oktyabrından Heydər Əliyev mədəni-siyasi yolunun ən layiqli davamçısı – Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında uğurla davam etdirilir. Ulu öndər Heydər Əliyevin demokratik dövlətçilik strategiyasını ləyaqətlə davam etdirən Azərbaycan Prezidenti müəyyənləşdirilmiş möhkəm ənənələr üzərində özü də yeni bir dövlətçilik məktəbinin banisinə çevrilmişdir. Amerika tədqiqatçısı Con Maksvell “Liderliyin 21 inkaredilməz qanunu” əsərində liderlik qabiliyyətini, ilk növbədə, insanın effektivlik səviyyəsi kimi şərh etmişdir. Siyasi səmərə, liderlik bir insanın tarixdəki səmərəli fəaliyyəti və xalqın həyatında oynadığı böyük roludur. Liderlik nadir xüsusiyyətə xas anadangəlmə xüsusiyyət olub, insanın həyat tərzi və qazandıqı təcrübələr əsasında cəlalan, dərin təsirlilik, səmərəli idarəetmə, gözəl örnəklər yaratma, cəmiyyət üçün faydalı olanları aydın zəka ilə üzə çıxarma, insanlara və hadisələrə münasibətdə məsuliyyətlə, ağılla davran-

ki, mən hər bir Azərbaycan vətəndaşının Prezidenti olacağam, hər bir Azərbaycan vətəndaşının qayğı və problemlərinin həlli yolunda bütün bacarığı və qabiliyyətini əsirgəməyəcəyəm. Bu yanaşma ulu öndər Heydər Əliyev ideallarına sadiqlikdən irəli gələrək demokratik idarəetmə fəlsəfəsini, cəmiyyətin bütün potensialının milli maraqlar kontekstində səfərbər edilməsini, ictimai-siyasi sabitlik əmilinə istinad edən yeni iqtisadi inkişaf strategiyasını, habelə hakimiyyətə cəmiyyət arasında daimi həmrəyliyin yaradılmasının elmi əsaslarını kifayət qədər təkmil formada özündə əks etdirir.

Fransız sərkərdəsi və dövlət xadimi Napoleon demişdir ki, siyasətdə bəhlik mümkün olanla mümkün olmayanı qəfləndirə bilmək qabiliyyətdir. Bu prizmadan yanaşdıqda, Heydər Əliyev siyasi kursunun ən layiqli davamçısı – Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin dünyanı yeni iqtisadi və siyasi münasibətlər sisteminə dəridən bələd olan pragmatik liderlik keyfiyyətləri, reallığa əsaslanan siyasət yürütməsi qabarıq görünür. Ölkə başçısı İlham Əliyevin iqtisadi modernləşməni davamlı və sonu

Bu qeyri-adi şəxsiyyət Azərbaycanı çiçəklənmə yoluna gətirib çıxarıb. Müxtəlif görüşlərimiz zamanı, xüsusilə Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ətrafında müzakirələr apararkən, münaqişənin sülh yolu ilə həllində onun cəsarətini, müdrikliyini və qətiyyətini yüksək qiymətləndirdim.

Jak ŞİRAK

görməyən proses kimi dəyərləndirməsi isə elmi yanaşma kimi böyük marağı doğurur: “Biz gələcəyə baxmalıyıq. Biz gələcəkdə nələrin gözlədiyini bizdən asılıdır. Azərbaycan xalqından asılıdır. Biz seçimimizi etmişik. Azərbaycan artıq müasir ölkədir. Ancaq

göstəricilərinə görə inanılmaz nailiyyətlərə imza atması faktıdır. Azərbaycan insanının gün-güzəranı yaxşılaşır, şəhər, kənd və qəsəbələr abadlaşır, respublikamızda işsizlik-yoxsulluq kimi ağır sosial balalar artıq hallını tapır. Bütün bunlarla yanaşı,

Azərbaycanda demokratiyanın tənənəsi, qanunların aliliyi, haqq-ədalətin zəfəri üçün bütün lazımı tədbirlər həyata keçirilir.

Respublikamız yeni dünya nizamının tələb etdiyi vəzifələrin həyata keçirilməsi prosesində öz zəngin imkanlarından səmərəli yararlanır, insan və təbii resurslarına, sosial-iqtisadi, bazasına, yerləşdiyi ərazinin təbii-coğrafi şəraitinə güvənərək müasir cəmiyyət formalaşdırmağa çalışır. Dünyanın iqtisadi cazibə və təsir mərkəzinin Qərbdən Şərqa yönəldiyi bir tarixi dövərdə Azərbaycanın strateji önəmi və bənzərsizliyi onun Avropa ilə Asiyanın qovuşduğu yerləşməsi, sivil əməkdaşlıq və dialoq məkanına çevrilməsi ilə şərtlənir. Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, son illər Bakıda keçirilən global forumlar ölkəmizin multikulturalizm və tolerantlıq sahəsində əldə etdiyi uğurları müasir dünyaya təqdimatı baxımından geniş imkanlar açmışdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin hədəfi milli inkişafda intellektual irəliləyişə nail olmaqla, dövlətin siyasi suverenliyinin və davamlı iqtisadi rifahının təmin edilməsindən ibarətdir. Təhsil və elm lazımı səviyyədə olmasa, milli inkişafın perspektivləri, Azərbaycan dövlətçiliyinin davamlı inkişafı barədə düşünməyimiz çətin olar. Ölkə rəhbərliyinin insan kapitalının inkişafına xüsusi diqqətlə yanaşması həm də respublikamızın sürətli iqtisadi inkişaf yolunda olması, geniş maliyyə imkanları qazanması ilə şərtlənir. Belə mühüm mərhələdə mövcud uğurların qorunub saxlanılması üçün idarəçilikdə yüksək elmi-intellektual səviyyənin təmin edilməsi son dərəcə vacibdir.

Vətəndaş sərmayə qoyulması, onun fərdi keyfiyyətlərinin və qabiliyyətlərinin inkişafı, bilik və intellektin milli inkişafda prioriteti kimi müəyyənləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən ən mühüm addımlardan biri də dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyevin 7 may 2014-cü il tarixli “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondunun təsis edilməsi haqqında” sərəncamı əsasında Bilik Fondu yaradılması olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının əhalisinin maarifləndirmək, dövlətin daxili və xarici siyasətinin, ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi proseslərin mahiyyətini ictimaiyyətə çatdırmaq üçün əsas məqsədləri sırasındadır.

Fond ulu öndər Heydər Əliyevin zəngin mədəni irsinin və dövlətçilik təcrübəsinin, idarəetmə fəlsəfəsinin öyrənilməsi və gənc nəsəyə çatdırılması istiqamətində davamlı tədbirlər həyata keçirir. Ulu öndərin həyatının şərəfli səhifələrinin dolğun şəkildə ictimaiyyətə çatdırılması, onun zəngin ideya-fəlsəfi dünyagörüşünə əsaslanan müasir dövlətçilik konsepsiyasının təbliği və bu konsepsiyadan irəli gələn vəzifələrin gənc nəsəyə aşılmasını yüngüldə mühüm işlər götürür.

Görkəmli fransız filosofu Qabriel Marselin sözüdür: “İdeyalar öz ardıcılığını tapması müqabilində yaşayır”. Ədəbiyyətə qovuşmuş 14-cü ildönümü qeyd etdiyimiz ümummilli lider Heydər Əliyevin həyata keçməyi ideyaları Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla gerçəkləşdirilir. Müstəqil Azərbaycan məhz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında qarşıda duran ümummilli məqsədləri daşımaq üçün ədərk, onların gerçəkləşdirilməsi istiqamətində ardıcıl, sistemli fəaliyyət göstərən ölkə kimi dünyanı yeni iqtisadi fenomeninə çevrilmişdir. Bu gün ölkədə həyata keçirilən siyasətin ən başlıca məqsədi modernləşmə mərhələsinə də sürətlə başa vuraraq Azərbaycanı inkişaf etmiş ölkələr səviyyəsində yüksəltmək, demokratik ideyaların cəmiyyətdə tam möhkəmlənməsinə nail olmaq, yeni düşüncəli vətəndaş yetişdirməkdir. Yeni dövrün milli ideallarına çevrilən bu məqsədlərin reallığa adekvatlığı isə qətiyyət şübhə doğurmur.

**İsaxan VƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
yanında Bilik Fondunun aparıcı rəhbəri,
hüquq üzrə elmlər doktoru, professor**